

Art. 44. In de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur worden opgeheven :

1° In artikel 1, tweede lid, de litteras 4° en 5°, ingevoegd bij de wet van 26 juni 2000;

2° In artikel 6, de § 2bis, ingevoegd bij de wet van 26 juni 2000;

3° In artikel 6, § 5, derde lid, ingevoegd bij de wet van 26 juni 2000.

Art. 45. Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

Kondigen deze wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel zal worden bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* zal worden bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, 5 augustus 2006.

ALBERT

Van Koningswege :

De Minister van Binnenlandse Zaken,
P. DEWAELE

De Minister van Leefmilieu,
B. TOBBACK

Met 's Land zegel gezegeld :

De Minister van Justitie,
Mme L. ONKELINX

Art. 44. Dans la loi du 11 avril 1994 relative à la publicité de l'administration sont abrogés :

1° A l'article 1er, alinéa 2, les lettres 4° et 5°, insérées par la loi du 26 juin 2000;

2° A l'article 6, le § 2bis, inséré par la loi du 26 juin 2000;

3° A l'article 6, § 5, alinéa 3, inséré par la loi du 26 juin 2000.

Art. 45. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Promulguons la présente loi, ordonnons qu'elle soit revêtue du sceau de l'Etat et publiée par le *Moniteur belge*.

Donné à Bruxelles, le 5 août 2006.

ALBERT

Par le Roi :

Le Ministre de l'Intérieur,
P. DEWAELE

Le Ministre de l'Environnement,
B. TOBBACK

Scellé du sceau de l'Etat :

La Ministre de la Justice,
Mme L. ONKELINX

FEDERALE OVERHEIDSDIENST VOLKSGEZONDHEID,
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU

N. 2006 — 3232

[C — 2006/22730]

13 JULI 2006. — Koninklijk besluit houdende uitvoering van artikel 17bis van de wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987, voor wat de functie van hoofdverpleegkundige betreft

ALBERT II, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op de wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987, inzonderheid op artikel 9quinquies, ingevoegd bij de wet van 29 december 1990, vernummerd bij het koninklijk besluit van 25 april 1997, bekrachtigd bij de wet van 12 december 1997 en vernummerd bij de wet van 25 januari 1999, op artikel 17bis, ingevoegd bij de wet van 29 december 1990 en gewijzigd bij de wet van 14 januari 2002 en op artikel 17sexies, ingevoegd bij de wet van 29 december 1990;

Gelet op het advies van de Nationale Raad voor Vroedkunde van 30 augustus 2005;

Gelet op het advies van de Nationale Raad voor Verpleegkunde van 20 december 2005;

Gelet op het advies van de Nationale Raad voor Ziekenhuisvoorzieningen van 12 januari 2006;

Gelet op het advies van de Inspecteur van Financiën van 2 mei 2006;

Gelet op het advies 40.533/3 van de Raad van State, gegeven op 13 juni 2006 met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State;

Op de voordracht van Onze Minister van Volksgezondheid,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij :

HOOFDSTUK I. — *Algemene bepalingen*

Artikel 1. De bepalingen van dit besluit zijn eveneens van toepassing op hoofdvroedvrouwen.

Art. 2. § 1. De hoofdverpleegkundige als bedoeld in artikel 17bis, tweede lid, 3°, van de wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987, is verantwoordelijk voor de organisatie, de continuïteit en de kwaliteit van de verpleegkundige activiteit binnen zijn equipe, die hem door het hoofd van het verpleegkundig departement wordt toevertrouwd.

§ 2. De hoofdverpleegkundige werkt mee aan de uitbouw van het verpleegkundig beleid in het ziekenhuis en past dit toe binnen zijn equipe.

§ 3. De hoofdverpleegkundige kan belast worden met het toezicht op en de evaluatie van zijn equipe.

SERVICE PUBLIC FEDERAL SANTE PUBLIQUE,
SECURITE DE LA CHAINE ALIMENTAIRE
ET ENVIRONNEMENT

F. 2006 — 3232

[C — 2006/22730]

13 JUILLET 2006. — Arrêté royal portant exécution de l'article 17bis de la loi sur les hôpitaux, coordonnée le 7 août 1987, en ce qui concerne la fonction d'infirmier en chef

ALBERT II, Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, Salut.

Vu la loi sur les hôpitaux, coordonnée le 7 août 1987, notamment l'article 9quinquies, inséré par la loi du 29 décembre 1990, renuméroté par l'arrêté royal du 25 avril 1997, confirmé par la loi du 12 décembre 1997 et renuméroté par la loi du 25 janvier 1999, l'article 17bis, inséré par la loi du 29 décembre 1990 et modifié par la loi du 14 janvier 2002, et l'article 17sexies, inséré par la loi du 29 décembre 1990;

Vu l'avis du 30 août 2005 du Conseil national des accoucheuses;

Vu l'avis du 20 décembre 2005 du Conseil national de l'art infirmier;

Vu l'avis du 12 janvier 2006 du Conseil national des établissements hospitaliers;

Vu l'avis de l'Inspecteur des Finances du 2 mai 2006;

Vu l'avis 40.533/3 du Conseil d'Etat, donné le 13 juin 2006 en application de l'article 84, § 1, alinéa 1er, 1°, des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat;

Sur la proposition de Notre Ministre de la Santé publique,

Nous avons arrêté et arrêtons :

CHAPITRE 1er. — *Dispositions générales*

Article 1er. Les dispositions du présent arrêté sont également applicables aux accoucheuses en chef.

Art. 2. § 1er. L'infirmier en chef visé à l'article 17bis, alinéa 2, 3°, de la loi sur les hôpitaux, coordonnée le 7 août 1987, est responsable de l'organisation, de la continuité et de la qualité de l'activité infirmière au sein de son équipe, qui lui est confiée par le chef du département infirmier.

§ 2. L'infirmier en chef collabore au développement de la politique infirmière dans l'hôpital et l'applique au sein de son équipe.

§ 3. L'infirmier en chef peut être responsable pour le contrôle et l'évaluation de son équipe.

§ 4. Binnen de structuur van het verpleegkundig departement kan de hoofdverpleegkundige één of meerdere taken of opdrachten hem toebedeeld toevertrouwen aan een verpleegkundige.

Art. 3. De hoofdverpleegkundige is rechtstreeks hiërarchisch afhankelijk van het verpleegkundige-diensthooft of van het hoofd van het verpleegkundig departement, zoals bepaald in het organogram van het verpleegkundig departement.

Art. 4. Om de integratie van de verpleegkundige activiteit in het geheel van de activiteit van het ziekenhuis te bevorderen binnen het kader van de zorg aan de patiënten, voert de hoofdverpleegkundige zijn opdracht uit in nauw contact met de artsen en de verantwoordelijken van de onderscheiden aspecten van de activiteiten van de afdeling.

HOOFDSTUK II. — *Bijzondere activiteiten met betrekking tot de strategische visie van het ziekenhuis*

Art. 5. § 1. De hoofdverpleegkundige ziet erop toe dat de verpleegkundige activiteit binnen zijn equipe afgestemd is op de strategische visie van het verpleegkundig departement alsook op de maatschappelijke ontwikkelingen en verwachtingen.

§ 2. Hij is in het bijzonder verantwoordelijk voor :

1° het ontwikkelen, operationaliseren en opvolgen van het verpleegkundig beleid binnen zijn equipe in overeenstemming met de strategische visie van het ziekenhuis;

2° het sturen, begeleiden en evalueren van veranderingsprocessen;

3° het uitwerken en aanpassen van procedures en werkmethoden;

4° het uitvoeren van wettelijk opgelegde registraties met betrekking tot verpleegkunde;

5° het opvolgen, het toepassen van relevante wetgeving en het informeren van de leden van zijn equipe hierover.

HOOFDSTUK III. — *Bijzondere activiteiten met betrekking tot de zorg*

Art. 6. § 1. De hoofdverpleegkundige staat in voor de organisatie en coördinatie van, het toezicht op en de evaluatie van de verpleegkundige activiteit, binnen zijn equipe.

§ 2. Hij is verantwoordelijk voor :

1° het bepalen van de doelstellingen van zijn equipe in overleg met zijn leidinggevende en rekening houdend met het globaal verpleegkundig beleid binnen het ziekenhuis;

2° het aanbieden van een patiëntgerichte verpleegkundige zorgorganisatie, met bijzondere aandacht voor patiëntenrechten en ethiek;

3° het bijsturen van de verpleegkundige zorgorganisatie binnen zijn equipe in functie van de behoeften van de patiënten en de vereiste zorg;

4° de kwaliteit en de continuïteit van de zorg die door zijn equipe wordt verzekerd.

HOOFDSTUK IV. — *Bijzondere activiteiten met betrekking tot het personeelsbeleid*

Art. 7. § 1. De hoofdverpleegkundige werkt samen met zijn leidinggevende teneinde over de vereiste personeelsomkadering te beschikken, zowel op kwalitatief als op kwantitatief vlak.

§ 2. In het bijzonder wordt hij belast met :

1° het beheer van de personeelsformatie alsook het adequaat inzetten van personeel door werkverdeling, dienstroosterplanning en verlofregeling;

2° het leidinggeven aan de leden van zijn equipe met het oog op het scheppen van een gunstig arbeidsklimaat dat aanzet tot effectieve samenwerking;

3° de begeleiding van nieuwe leden van zijn equipe;

4° het opvolgen, het ondersteunen, het toezicht en de evaluatie van de leden van zijn equipe.

HOOFDSTUK V. — *Bijzondere activiteiten met betrekking tot het beheer van de middelen*

Art. 8. § 1. De hoofdverpleegkundige staat in voor het optimaal aanwenden van de middelen met het oog op een kwaliteitsvolle verpleegkundige patiëntenzorg.

§ 2. In het bijzonder is hij verantwoordelijk voor :

1° het beheer en de besteding van het afdelingsbudget;

2° het doeltreffend en doelmatig gebruik van de beschikbare goederen en ruimten door zijn equipe.

§ 4. Dans le cadre de la structure du département infirmier, l'infirmier en chef peut confier à un infirmier une ou plusieurs tâches ou missions qui lui ont été assignées.

Art. 3. L'infirmier en chef dépend hiërarchiquement directement d'un infirmier-chef de service ou du chef du département infirmier, conformément à l'organigramme du département infirmier.

Art. 4. Pour favoriser l'intégration de l'activité infirmière dans l'ensemble des activités de l'hôpital dans le cadre des soins aux patients, l'infirmier en chef accomplit sa mission en contact étroit avec les médecins et les responsables des différents aspects des activités de l'unité.

CHAPITRE II. — *Activités particulières en ce qui concerne la vision stratégique de l'hôpital*

Art. 5. § 1er. L'infirmier en chef veille à ce que l'activité infirmière au sein de son équipe soit en phase avec la vision stratégique du département infirmier ainsi qu'avec les évolutions et attentes de la société.

§ 2. Il a en particulier la responsabilité :

1° de développer, d'opérationnaliser et d'assurer le suivi de la politique infirmière au sein de son équipe en concordance avec la vision stratégique de l'hôpital;

2° de diriger, d'accompagner et d'évaluer les processus de changement;

3° d'élaborer et d'adapter des procédures et méthodes de travail;

4° des enregistrements imposés par la loi en ce qui concerne l'art infirmier.

5° de suivre et de veiller à ce que soit appliquée la législation pertinente et d'en informer les membres de son équipe.

CHAPITRE III. — *Activités particulières en ce qui concerne les soins*

Art. 6. § 1er. L'infirmier en chef est responsable de l'organisation, de la coordination, du contrôle et de l'évaluation de l'activité infirmière au sein de son équipe.

§ 2. Il est responsable :

1° de la fixation des objectifs de son équipe en concertation avec son supérieur hiërarchique et en tenant compte de la politique infirmière globale au sein de l'hôpital;

2° de l'offre d'une organisation de soins infirmiers centrée sur le patient accordant une attention particulière aux droits du patient et à l'éthique;

3° de l'adaptation de l'organisation des soins infirmiers au sein de son équipe suivant les besoins des patients et les soins requis;

4° de la qualité et de la continuité des soins assurés par son équipe.

CHAPITRE IV. — *Activités particulières en ce qui concerne la politique en matière de personnel*

Art. 7. § 1er. L'infirmier en chef collabore avec son supérieur hiërarchique afin de disposer de l'encadrement en personnel requis, tant sur le plan qualitatif que quantitatif.

§ 2. Il est chargé en particulier :

1° de la gestion du cadre du personnel ainsi que de l'utilisation adéquate du personnel par la répartition du travail, la planification horaire et l'organisation des congés;

2° de la gestion des membres de son équipe en vue de créer une ambiance de travail favorable qui incite à la collaboration effective;

3° de l'accompagnement de nouveaux membres de son équipe;

4° du suivi, du soutien, de la supervision et de l'évaluation des membres de son équipe.

CHAPITRE V. — *Activités particulières en ce qui concerne la gestion des moyens*

Art. 8. § 1er. L'infirmier en chef est responsable de l'utilisation optimale des moyens en vue d'assurer des soins infirmiers de qualité aux patients.

§ 2. Il a en particulier la responsabilité :

1° de la gestion et de l'affectation du budget de l'unité;

2° de l'utilisation efficace et efficiente par son équipe des biens et des locaux mis à leur disposition.

§ 3. De hoofdverpleegkundige brengt advies uit over de aanschaf van nieuwe hulpmiddelen en de bouw en renovatie van het ziekenhuis voor zover het een weerslag heeft op de verpleegkundige zorg.

HOOFDSTUK VI. — *Bijzondere activiteiten met betrekking tot de opleiding en de ontwikkeling*

Art. 9. § 1. De hoofdverpleegkundige ziet erop toe dat de leden van zijn equipe hun capaciteiten voldoende kunnen ontwikkelen via coaching en permanente vorming zodat zij over de nodige kennis en vaardigheden beschikken alsook over de nodige motivatie om het gewenste kwaliteitsniveau op peil te houden.

§ 2. Om dit mogelijk te maken, neemt hij volgende initiatieven :

- 1° inventariseren van de nood aan vorming bij de leden van zijn equipe;
- 2° stimuleren van de leden van zijn equipe tot het volgen van een vorming;
- 3° toezien op en coördineren van de vorming van de leden van zijn equipe;
- 4° ondersteunen van de loopbaanontwikkeling van de leden van zijn equipe;
- 5° zelf deelnemen aan permanente vorming.

Art. 10. De hoofdverpleegkundige houdt toezicht op de studenten verpleegkunde en verloskunde op zijn afdeling, in samenwerking met de stagebegeleiders en de verpleegkundige belast met de begeleiding van intreders en herintreders behorend tot de categorie van het verpleegkundig personeel.

HOOFDSTUK VII. — *Bijzondere activiteiten met betrekking tot de communicatie en het overleg*

Art. 11. § 1. De hoofdverpleegkundige staat in voor de communicatie betreffende zijn equipe en zijn patiënten, de informatiedoorstroming en het overleg zowel intern als extern.

§ 2. Meer in het bijzonder heeft de hoofdverpleegkundige volgende opdrachten :

- 1° het onderhouden van contacten met de patiënten, hun familie en andere bezoekers;
- 2° overleg plegen met de leden van zijn equipe;
- 3° overleg plegen met de artsen en paramedici binnen het ziekenhuis;
- 4° overleg plegen met andere gezondheidswerkers;
- 5° overleg plegen met de stagebegeleiders.

Art. 12. Onze Minister van Volksgezondheid is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, op 13 juli 2006.

ALBERT

Van Koningswege :
De Minister van Volksgezondheid,
R. DEMOTTE

§ 3. L'infirmier en chef donne son avis sur l'acquisition de nouvelles ressources et la construction et la rénovation de l'hôpital, dans la mesure où il y a des répercussions pour les soins infirmiers.

CHAPITRE VI. — *Activités particulières en ce qui concerne la formation et le développement*

Art. 9. § 1er. L'infirmier en chef veille à ce que les membres de son équipe puissent développer suffisamment leurs capacités par le biais du coaching et de la formation permanente, de sorte qu'ils disposent des connaissances, des capacités, ainsi que de la motivation nécessaires pour maintenir le niveau de qualité souhaité.

§ 2. Pour y parvenir, il prend les initiatives suivantes :

- 1° inventorier les besoins en matière de formation des membres de son équipe;
- 2° inciter les membres de son équipe à suivre une formation;
- 3° superviser et coordonner la formation des membres de son équipe;
- 4° soutenir l'évolution de la carrière des membres de son équipe;
- 5° participer personnellement à la formation permanente.

Art. 10. L'infirmier en chef supervise les étudiants infirmiers et accoucheurs dans son unité, en collaboration avec les maîtres de formation clinique et l'infirmier chargé spécifiquement d'accompagner les débutants et les personnes qui reprennent le travail et qui appartiennent à la catégorie du personnel infirmier.

CHAPITRE VII. — *Activités particulières en ce qui concerne la communication et la concertation*

Art. 11. § 1er. L'infirmier en chef est responsable de la communication concernant son équipe et ses patients, de la transmission d'information et de la concertation, tant en interne qu'en externe.

§ 2. L'infirmier en chef est plus particulièrement chargé des missions suivantes :

- 1° entretenir les contacts avec les patients, leur famille et les autres visiteurs;
- 2° se concerter avec les membres de son équipe;
- 3° se concerter avec les médecins et les paramédicaux au sein de l'hôpital;
- 4° se concerter avec d'autres professionnels de la santé;
- 5° se concerter avec les maîtres de formation clinique.

Art. 12. Notre Ministre de la Santé publique est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Donné à Bruxelles, le 13 juillet 2006.

ALBERT

Par le Roi :
Le Ministre de la Santé publique,
R. DEMOTTE

FEDERALE OVERHEIDSDIENST VOLKSGEZONDHEID,
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU

N. 2006 — 3233

[C — 2006/22729]

13 JULI 2006. — Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 oktober 1964 tot bepaling van de normen die door de ziekenhuizen en hun diensten moeten worden nageleefd

ALBERT II, Koning der Belgen,
Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op de wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987, inzonderheid op artikel 68, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 25 april 1997, bekrachtigd bij de wet van 12 december 1997;

Gelet op het koninklijk besluit van 23 oktober 1964 tot bepaling van de normen die door de ziekenhuizen en hun diensten moeten worden nageleefd, bijlage, « Algemene normen die op al de inrichtingen

SERVICE PUBLIC FEDERAL SANTE PUBLIQUE,
SECURITE DE LA CHAINE ALIMENTAIRE
ET ENVIRONNEMENT

F. 2006 — 3233

[C — 2006/22729]

13 JUILLET 2006. — Arrêté royal modifiant l'arrêté royal du 23 octobre 1964 portant fixation des normes auxquelles les hôpitaux et leurs services doivent répondre

ALBERT II, Roi des Belges,
A tous, présents et à venir, Salut.

Vu la loi sur les hôpitaux, coordonnée le 7 août 1987, notamment l'article 68, modifié par l'arrêté royal du 25 avril 1997, confirmé par la loi du 12 décembre 1997;

Vu l'arrêté royal du 23 octobre 1964 portant fixation des normes auxquelles les hôpitaux et leurs services doivent répondre, annexe « III. Normes générales applicables à tous les établissements », « Normes